

Åsikter om skolan

- en väljarundersökning

Förord

Skolan var en av de avgörande frågorna i valet 2006. Det innebär att väljarna hade höga förväntningar om förändringar på skolområdet. Nu, i mitten av mandatperioden, befinner sig Sverige i en djup internationell lågkonjunktur. Krisen slog först mot den privata sektorn, främst verkstadsindustrin, men i början av 2009 står det även klart att den offentliga sektorn kommer att drabbas hårt.

Kommunerna har det verkställande ansvaret för en fungerande skola. Den kommunala ekonomin har varit stark, och trots detta har debatten om skolan i stor utsträckning handlat om bristande kvalitet och likvärdighet. Likaså diskuteras friskolornas betydelse för skolsystemet kanske mer än någonsin. Mycket tyder därför på att skolan återigen kommer att bli en av de viktigaste politiska frågorna i valrörelsen 2010.

Lärarnas Riksförbund har därför låtit intervjua 3 000 väljare om deras åsikter i olika skolfrågor. Jag kan, efter att ha studerat svaren, konstatera att det trots borgerliga utbildningspolitiska reformer finns ett tryck ute i väljarkåren på genomgående förändringar för att skolan ska klara av sitt nationella uppdrag. Väljare och politiker står långt ifrån varandra i viktiga skolpolitiska frågor.

Metta Fjellkner

Ordförande Lärarnas Riksförbund

Innehållsförteckning

Förord	3
Sammanfattning och förslag	5
Tre partipolitiska exempel.....	6
Förslag från Lärarnas Riksförbund	7
Inledning och bakgrund	9
Metodbeskrivning	10
Redovisning av telefonintervjuerna	10
Resultatredovisning	11
Väljarnas åsikter rörande likvärdighet och resurser till skolan	11
Väljarnas åsikter om friskolor och hur deras vinst ska hanteras	15
Väljarnas åsikter om betyg och nationella prov	17
Skolan – en avgörande fråga i valet 2010	20
Hur ser de typiska väljarna ut för olika partier	23
De socialdemokratiska väljarna och skolan	23
De miljöpartistiska väljarna och skolan	23
De vänsterpartistiska väljarna och skolan	24
De moderata väljarna och skolan.....	24
De folkpartistiska väljarna och skolan	25
De centerpartistiska väljarna och skolan	25
De kristdemokratiska väljarna och skolan	26
Om Lärarnas Riksförbund.....	27
Om Exquiro.....	27
Bilagor	
Bilaga 1. Resultat – partisympatier	28
Bilaga 2. Frågeformulär	30

Sammanfattning och förslag

Lärarnas Riksförbund har låtit undersökningsföretaget Exquiro genomföra 3 000 telefonintervjuer om väljarnas åsikter i olika skolpolitiska frågor. Resultatet är att det råder en stor enighet bland väljarna i frågor där politikerna ofta står långt ifrån varandra. Undersökningen visar att politiker både till höger och vänster delvis är i otakt med sina väljare.

- Trots att skollagen slår fast att all utbildning i Sverige ska vara likvärdig så tror 89 procent av väljarna att alla elever inte får en likvärdig utbildning i Sverige.
- 51 procent anser att likvärdigheten skulle förbättras om statens ansvarstagande för skolan ökade.
- 43 procent vill antingen ha en statlig skola eller en statlig skola med fristående alternativ. 49 procent vill antingen ha en kommunal skola eller en kommunal skola med fristående skolor som alternativ.
- 73 procent anser att staten bör finansiera skolan. Endast 28 procent anser att kommunerna ska kvarstå som huvudfinansiärer för skolan.
- 60 procent anser att fristående skolor har en positiv inverkan på det svenska utbildningssystemet.
- 54 procent anser att vinsten inom fristående skolor ska återinvesteras i skolan. 29 procent anser att vinsten ska återbetalas till kommunen. Endast 13 procent anser att ägarna själva ska bestämma hur vinsten ska disponeras. Mönstret består oavsett vilket politiskt parti som väljarna sympatiserar med.
- 67 procent av väljarna anser att betyg ska sättas i årskurs 6 eller tidigare. Endast 9 procent anser att betyg över huvud taget inte bör sättas i grundskolan.
- 68 procent tror att nationella prov har en positiv effekt på elevers kunskapsutveckling. Endast 4 procent tror att det har en negativ effekt.
- 37 procent av väljarna anger att skolfrågan skulle kunna vara avgörande vid val av politiskt parti vid nästa val.
- 31 procent av väljarna anser att vänsterblocket har den bästa politiken när det gäller skolan. Motsvarande stöd för högerblocket är 41 procent.
- 68 procent tror att lågkonjunkturen kommer att medföra minskade resurser till skolan.

Tre partipolitiska exempel

- **De miljöpartistiska väljarna och skolan**

83 procent av de miljöpartistiska väljarna anser att staten borde finansiera skolan. Mp-väljarna kan tänka sig allt ifrån ett renodlat system med statliga skolor till kommunala skolor med friskolor som alternativ. En knapp majoritet anser att friskolor har en positiv inverkan på det svenska skolsystemet, men mer än var fjärde anser att friskolor har en negativ inverkan.

Stödet för betyg är starkt bland mp-väljarna, då nästan 70 procent anser att betyg har en positiv effekt på elevernas kunskapsutveckling. De är mer klivna till när betyg borde sättas även om en majoritet anser att betyg borde ges från årskurs 6 eller tidigare.

- **De socialdemokratiska väljarna och skolan**

De är starkt övertygade om att staten är den aktör som bör stå för skolans finansiering och över hälften av dem anser också att statens ansvar för skolan generellt bör öka. Cirka var tredje s-sympatisör tycker att dagens system, med kommunala skolor tillsammans med friskolor som alternativ, är bra. 44 procent av s-väljarna vill i stället se en statlig skola, antingen renodlat statlig eller kombinerat med friskolor som alternativ.

De har generellt sett en kliven inställning till friskolor, även om hälften tror att de har en positiv inverkan på skolsystemet. Det som kanske grusar de socialdemokratiska sympatisörernas syn på friskolor är den eventuella vinsten, som ägarna i dag får disponera hur de vill. Åsikten att vinst borde återinvesteras i skolan eller betalas tillbaka till kommunen, som finansierar friskolepengen, är överväldigande. Här skiljer sig inte socialdemokraternas väljare åt från andra väljare.

- **De moderata väljarna och skolan**

De moderata partisympatisörerna tror, precis som andra väljare, att eleverna i den svenska skolan inte får en nationellt likvärdig utbildning. Tre av fyra moderata väljare anser att staten borde finansiera skolan. Hälften vill att det statliga inflytandet över skolan ska öka generellt för att förbättra likvärdigheten. Var tredje sympatisör vill ha ett skolsystem bestående av statliga skolor med friskolor som alternativ, nästan hälften av m-väljarna vill behålla dagens system med kommunala skolor och friskolor som alternativ.

Tre fjärdedelar av de moderata sympatisörerna anser att friskolor inverkar positivt på det svenska skolsystemet. En lika stor andel tycker att den vinst som eventuellt skapas i friskoleföretagen ska återinvesteras i skolan eller betalas tillbaka till kommunen. Nästan var fjärde sympatisör tycker att vinsten ska betalas tillbaka till kommunen.

För utförligare beskrivning av samtliga väljarsympatisörer, se sidan 23 och framåt

Förslag från Lärarnas Riksförbund

Med anledning av undersökningen föreslår Lärarnas Riksförbund följande:

- **Ett förändrat huvudmannaskap för den svenska skolan**

Undersökningen visar på att det finns ett brett stöd i valmanskåren för ett ändrat huvudmannaskap. Lärarnas Riksförbund anser att kommunaliseringen av skolan var ett stort misstag och kräver att regeringen omgående utreder konsekvenserna. I den utredning som bör tillsättas bör även friskolereformen utvärderas.

Lärarnas Riksförbund vill se nytt modernt huvudmannaskap för skolan, där staten sätter upp mål och tar ett huvudansvar för finansieringen av skolan. Via tydliga styrdokument ska skolans uppdrag riktas till lärare, rektorer och elever. Uppdraget riktas lika till kommunala och fristående skolor och finansiering sker på lika villkor med statliga medel.

Förbundet anser att kommunerna kommer att få en samordnad roll på lokal nivå. Målet är att det förändrade huvudmannaskapet ska leda till en betydligt mer likvärdig skola än dagens. Förbundets uppfattning är att denna skola kommer att upplevas som positiv för lärare, elever och rektorer i såväl de fristående skolorna som i de kommunala skolorna.

- **Förändrade villkor för de fristående skolorna**

Lärarnas Riksförbund anser att det är dags att skapa hållbara villkor för de fristående skolorna. Effekterna av 1990-talets friskolereform lämnar mycket i övrigt att önska. Det är exempelvis helt oacceptabelt att de fristående skolorna inte behövde anställa behöriga lärare förrän i juli 2002. Förbundet vill en gång för alla slå fast att ett friskole-system som är utformat på rätt sätt i grunden är något positivt. Denna positiva hållning återfinns även bland väljarna.

För att skapa ett hållbart system krävs att de fristående skolorna på samma sätt som de offentliga skolorna ska följa samma regelverk. De resurser som finns i systemet ska i första hand användas till att höja kvaliteten i skolorna och inte till stora vinstuttag. Förbundet kan med glädje konstatera att det finns en kraftfull majoritet, oavsett politisk färg som anser att vinsten inom fristående skolor antingen ska återinvesteras i skolorna eller återföras till skattebetalarna.

- **Skapa hållbara reformer för skolan**

Väljarna är överens. Förbundets undersökning visar på en stor samsyn i avgörande frågor för skolan. Denna samsyn borde återfinnas hos politikerna. Väljarna vill öka statens ansvarstagande, införa betyg tidigare, är positiva till nationella prov och till fristående skolor. En förutsättning för att lärarna ska lyckas med sitt uppdrag är att det

skapas hållbara och kunskapsorienterade reformer inom skolan. Det är uppenbart att det finns ett stöd för att skapa hållbara reformer för skolan.

Valet 2010 närmar sig nu snabbt och Lärarnas Riksförbund vill få tydliga besked från de båda blocken i synen på skolan och dess uppdrag. Kommer den borgerliga alliansens reformer att bestå över valet, även efter ett maktskifte, eller är det fråga om en helt annan skolpolitik som vänsterblocket vill driva? Det behöver även klargöras vilken väg som Alliansen avser att välja efter en eventuell seger 2010. Detta gäller inte minst frågan om ett förändrat huvudmannaskap?

Nästan 40 procent anser att skolfrågan kan vara avgörande i valet av politiskt parti vid nästa val. Skolan kan med andra ord vara helt avgörande för vilka politiska partier som går vinnande ur nästa val.

Det är ingen slump att väljarna fäster sådan vikt vid skolfrågan. Vi i förbundet, liksom väljarkåren, inser att det endast är med en skola av hög kvalitet som det både på kort och lång sikt går att skapa ett välstånd i Sverige. Ett litet land behöver stora kunskaper – är mer än någonsin en sanning. Inte minst bilindustrins kris i Västsverige vittnar om detta.

- **Varsel och uppsägningar av lärare**

Lärarnas Riksförbund har tidigare visat att kommuner i stor utsträckning varslar lärare och att dessa varsel i högre utsträckning än tidigare leder till uppsägningar. I 75 procent av kommunerna ser de ekonomiska framtidsutsikterna dåliga eller mycket dåliga ut. Det är troligt att trenden kommer att förstärkas genom det sviktande skatteunderlaget i kommunerna under 2010. Förbundet kan visa att även väljarna känner en stor oro för att den kommande lågkonjunkturen kommer att drabba skolan negativt.

Skolverket har konstaterat att svenska elever har haft en negativ kunskapsutveckling i läsförståelse, matematik och naturkunskap. Lärarnas Riksförbund tror att ett flertal av de reformer som nu genomförs på sikt kommer att leda till att vända denna negativa trend. De vällovligen ansatta i reformerna kan dock kullkastas av massuppsägningar i industri- och finanskrisernas kölvatten.

Förbundet anser att det är djupt problematiskt att paradigmskiftet inom den svenska skolan kommer att genomföras samtidigt som kommunerna genomför stora besparingar. Staten måste följa och analysera den ekonomiska händelseutvecklingen mycket noggrant för att sedan via statsbudgeten specialdestinera resurser för att säkerställa att det finns tillräckligt med lärare för att upprätthålla kvaliteten inom skolan.

Inledning och bakgrund

Den svenska skolan står inför en reformperiod. Många viktiga och omvälvande förslag har presenterats, en del politiska beslut har fattats, men själva genomförandefasen återstår. Den borgerliga Alliansregeringen, som vann valet 2006 med hjälp av en tydlig skolpolitik, har satt stor prestige i att förändra skolan. Senast skolan genomgick grundläggande förändringar var för nästan 20 år sedan, i början av och under den svåra ekonomiska kris som kom att karaktärisera 1990-talet. Skolan kommunaliserades, en valfrihetsreform lanserades och friskolorna såg dagens ljus. Andelen obehöriga som skötte undervisningen ökade som en följd av kommunaliseringen, detta samtidigt som mål- och resultatstyrningen skulle implementeras. Resurserna till skolan minskade kraftigt och skillnaderna i resurser mellan kommuner kom att variera stort. Det är lätt att dra en parallell från denna bakgrund till de sjunkande elevresultaten som belagts i ett flertal nationella och internationella undersökningar.

Likheten med 1990-talet är att skolans förutsättningar förändras i skuggan av en svår ekonomisk kris. Skillnaden är att då förändrades styrsystemet i grunden, nu lanseras reformer som utgår från den ansvarsfördelning som finns mellan stat och huvudman (kommuner och friskolor). Det gäller bland annat en ny gymnasieskola, ny läroplan för grundskolan, en ny betygsskala, ny lärarutbildning och en lärarlegitimation. Förslaget till ny skollag, som är tänkt att presenteras under våren 2009, måste ta hänsyn till de samlade förändringarna på skolområdet. För att undvika ett nytt framtida lapptäcke i det regelverk som styr skolan är det därför viktigt med klara och tydliga politiska besked om vad som ska gälla i framtidens skola.

Då den borgerliga regeringen är inne i andra halvlek i mandatperioden, efter att ett flertal utbildningspolitiska förslag har presenterats, är det av högsta intresse att ställa sig frågan om såväl regering som opposition ligger i fas med väljarnas åsikter i de övergripande skolpolitiska principfrågorna, som till exempel ansvar för, och resurserna till, skolan. Men också frågor som har att göra med friskolornas roll, betygen och de nationella proven. Väljarnas preferenser i skolfrågorna borde mana till handling, eftersom skolfrågorna uppfattas som en av de viktigaste frågorna inför riksdagsvalet¹. Socialdemokraternas valanalys² efter förlusten 2006 visar att skolan var den fjärde viktigaste frågan i riksdagsvalet, detta enligt de intervjuer som valanalysgruppen baserat sitt arbete på. Skolan har målats ut som en av de frågor som bidrog till regeringsskiftet 2006.

1) Göteborgs universitet, *Vallokalsundersökningarna 2002 och 2006*.

2) Socialdemokraterna 2007, *Valet 2006 – valanalysgruppens slutrapport*.

Metodbeskrivning

Lärarnas Riksförbund har gett undersökningsföretaget Exquiro i uppdrag att ställa ett antal frågor om skolan till 3 000 personer. Målgruppen i undersökningen består av privatpersoner boende i Sverige i åldern 18-74 år. All data samlades in genom telefonintervjuer under månaderna februari och mars 2009.

För att totalresultaten ska motsvara resultaten för målgrupp (väljarkåren) som helhet har resultaten viktats. Viktsystemet baseras på uppgifter om antal personer inom olika åldersgrupper och olika regioner. Antalsuppgifterna har hämtats från Statistiska Centralbyrån.

Enkäten, som ligger till grund för undersökningen, finns längst bak som bilaga 1.

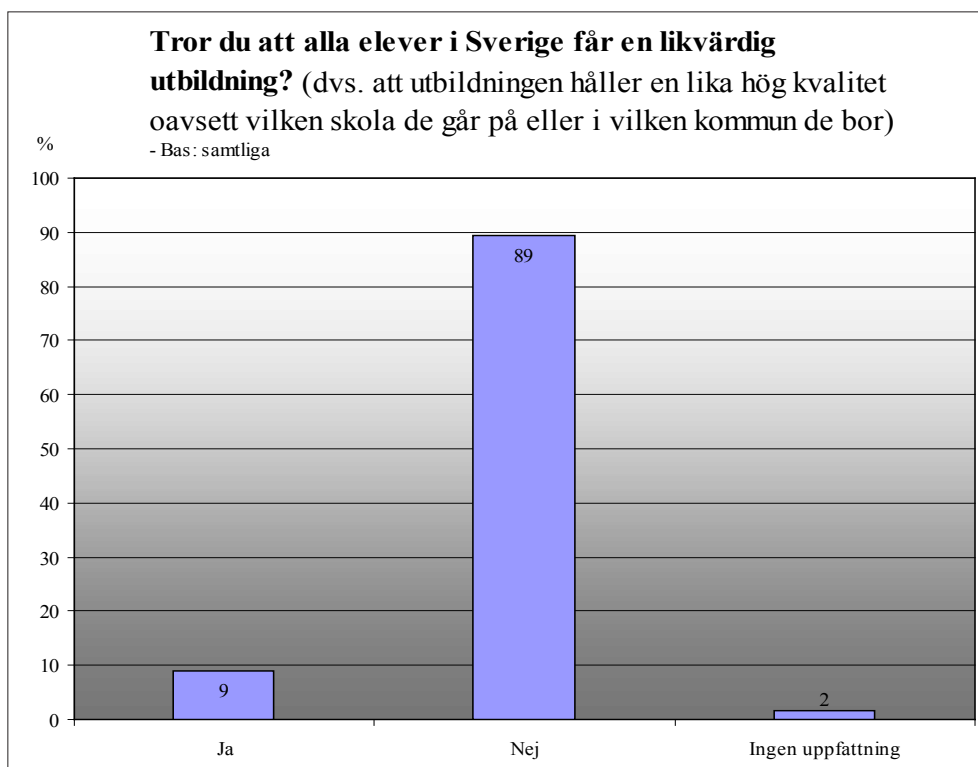
Redovisning av telefonintervjuerna

Nedan följer en redovisning av svaren i telefonintervjuerna. I bilaga 2 finns en mer utförlig redovisning av varje diagram, nedbrutet på olika subgrupper, såsom kön, ålder, utbildningsbakgrund och partipolitiska sympatier. Då de politiska sympatierna är det som är mest intressant i denna undersökning finns ett särskilt kapitel längre fram som går igenom de olika väljargrupperna baserat på partipolitisk tillhörighet.

En del av dessa uppgifter, som kan relateras till subgrupperna, kommer att presenteras i anslutning till varje diagram.

Resultatredovisning

Väljarnas åsikter rörande likvärdighet och resurser till skolan

Skollagen slår fast att utbildningen i den svenska skolan ska vara likvärdig, var helst i landet den anordnas. Kravet på likvärdighet kan sägas vara det svenska skolsystemets hörnsten. Diagrammet ovan visar att en stor majoritet av de 3 000 personer som vi låtit tillfråga inte tror att den svenska skolan håller en likvärdig standard. Detta svar stämmer med tidigare undersökningar på området.³

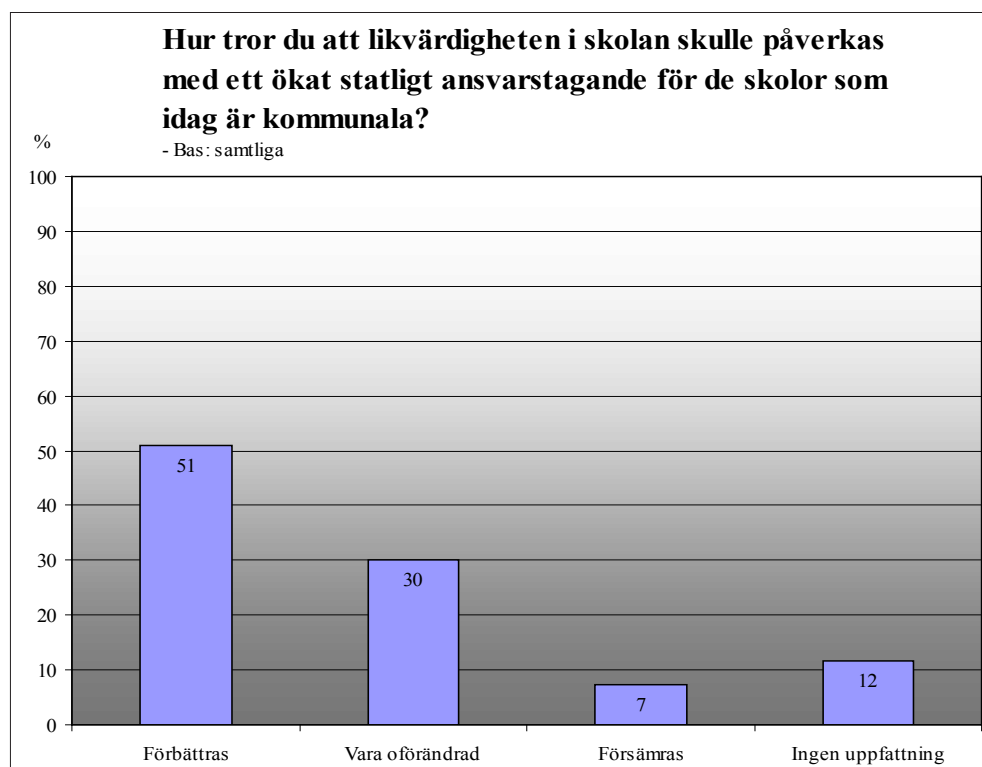
Förutsättningarna för likvärdig utbildning i det svenska skolsystemet uppfattas som olika beroende på var i landet man bor.

Om man tittar på de svarandes partitillhörighet (se bilaga 2) är skillnaderna marginella. Oavsett politisk hemvist tror man inte att eleverna i Sverige får en likvärdig utbildning. 85 procent av de centerpartistiska väljarna har svarat nej på frågan. Motsvarande siffra för de miljöpartis-

3) Lärarnas Riksförbund 2008, *Vi vill ha världens bästa skola*.

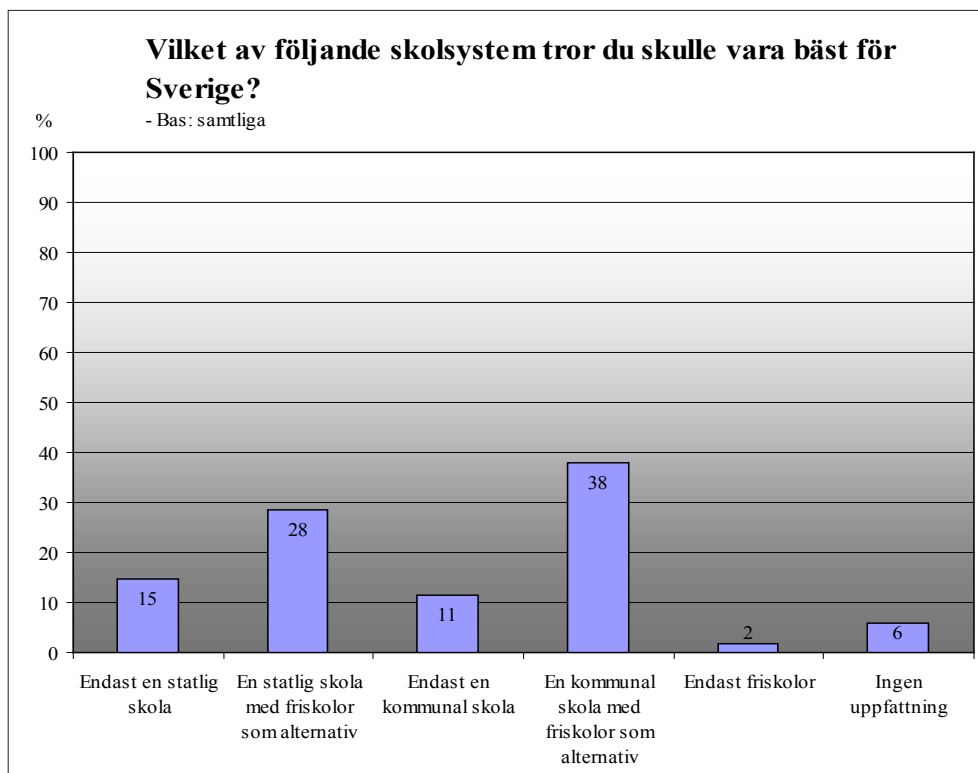
tiska väljarna är 93 procent. Det innebär att miljöpartisterna i den här undersökningen är de som i störst utsträckning anser att eleverna inte får en likvärdig utbildning.

Det svenska skolsystemet har i internationella jämförelser framstått som ett föredöme vad gäller likvärdighet. På senare år har dock bland andra OECD kunnat konstatera tendenser till försämrad likvärdighet i utbildningen. Det heterogena samhället och den heterogena elevsammansättningen ställer höga krav på att likvärdigheten i systemet garanteras.

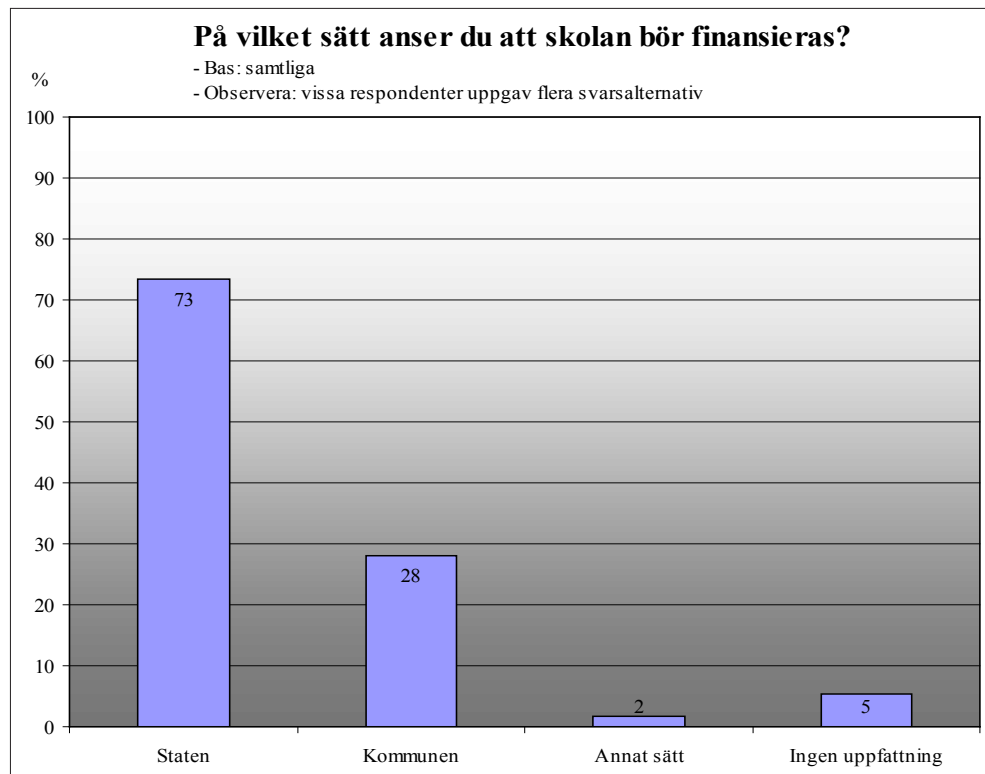
Detta diagram visar att hälften av de tillfrågade tror att likvärdigheten i skolan skulle förbättras med ett ökat statligt ansvarstagande. Var tredje tillfrågad tror inte att ett ökat statligt ansvarstagande skulle påverka likvärdigheten. Endast 7 procent tror att likvärdigheten skulle försämrans.

De folkpartistiska och vänsterpartistiska sympatisörerna tror i störst utsträckning på en positiv effekt på likvärdigheten om staten ökar sitt ansvarstagande, 62 respektive 59 procent. Men skillnaderna till de andra politiska partierna är små. Andelen socialdemokrater som tror på en förbättring genom ett ökat statligt ansvarstagande är 56 procent, liksom miljöpartister (också 56 procent), moderater 49 procent, kristdemokrater 50 procent och centerpartister 46 procent.

Om den förra frågan syftade till att ta reda på inställningen till ökat statligt ansvarstagande i förhållande till nationell likvärdighet, vill vi med denna frågeställning få veta vilken eller vilka aktörer som man anser bör ha det huvudsakliga ansvaret för skolan. Resultatet i stapeldiagrammet är mer splittrat jämfört med de två tidigare frågorna. Den variant som tilltalade flest sympatisörer, 38 procent, är en kommunal skola tillsammans med friskolor som alternativ. 28 procent anser att det är staten som ska ha ansvaret tillsammans med friskolor som alternativa inslag i utbildningssystemet. Det innebär att 66 procent av de tillfrågade vill se ett skolsystem med friskolor som komplement eller alternativ, vilket får betecknas som ett starkt stöd.

De folkpartistiska väljarna utmärker sig genom att 43 procent vill se ett skolsystem baserat på en statlig skola med friskolor som alternativ. 34 procent av moderaterna och kristdemokraterna tycker samma, 24 procent av centerpartisterna likaså. Var fjärde vänsterpartist (24 procent) vill endast ha en statlig skola, precis som var femte miljöpartist (19 procent). Det alternativ som fick flest socialdemokratiska sympatier (35 procent) är en kommunal skola med friskolor som alternativ. 46 procent av centerpartisterna instämde också i detta.

Om åsikterna gick isär om vilket skolsystem som vore lämpligast är enigheten om skolans finansiering desto större. Tre fjärdedelar (73 procent) vill se en statlig finansiering av skolan, även om ett fåtal respondenter uppgav en kombinationsmöjlighet som inte ingick bland svarsalternativen. 28 procent ser helst att kommunen står för finansieringen.

Av dem som i förra frågan svarade att de helst ser ett skolsystem med kommunala skolor med friskolor som alternativ anser 59 procent av dessa att staten bör finansiera skolan. Samma siffra gäller för dem som endast ville ha en kommunal skola – 59 procent i den gruppen tycker att staten bör finansiera den kommunala skolan.

Andelen sympatisörer som tycker att staten bör finansiera skolan är en bra bit över hälften, oavsett politiskt parti. Lägst andel har kristdemokraterna där 65 procent av sympatisörerna vill se en statlig finansiering. Högst andel har miljöpartiet med 83 procent. Miljöpartiet slår både folkpartiet och socialdemokraterna, där motsvarande siffror är 72 respektive 76 procent. Bland moderatväljarna är 74 procent av samma åsikt och bland center- och vänsterpartiväljarna är andelen 72 respektive 74 procent.

Väljarnas åsikter om friskolor och hur deras vinst ska hanteras

De frågor vi valt att ställa i telefonintervjuerna rör dels friskolornas inverkan på utbildningssystemet, dels friskolornas eventuella vinst. Lärarnas Riksförbund har i tidigare undersökningar ställt frågor om friskolor som handlar om andra perspektiv. Nedanstående frågor är dock sådana som tagits upp i mediedebatten den senaste tiden.

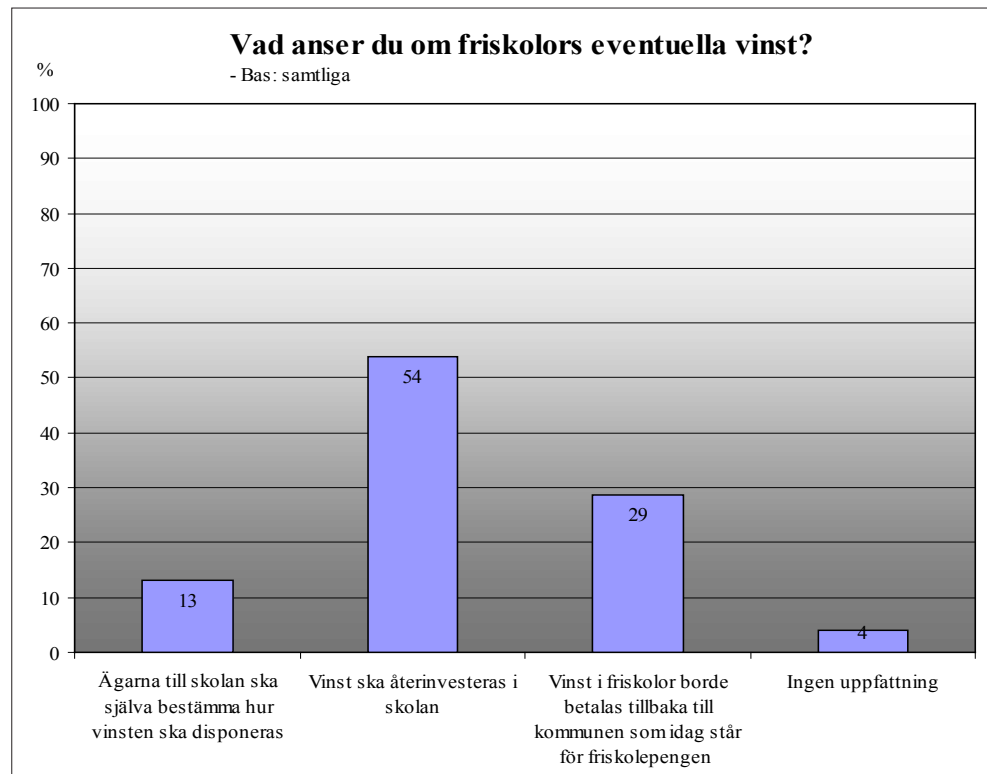

Denna frågeställning, som är generellt hållen, visar att en majoritet av allmänheten anser att friskolorna inverkar positivt på skolsystemet. 60 procent anser att så är fallet. Om man tittar på denna grupp separat och jämför svaren med fråga 2, svarade 49 procent av dessa att likvärdigheten skulle förbättras med ett ökat statligt ansvarstagande för skolan och 73 procent av dem svarade att staten borde finansiera skolan (fråga 4). Nästan samtliga har också svarat att de vill ha ett skolsystem där friskolor finns som ett alternativ (fråga 3).

Var femte tillfrågad har svarat att friskolornas inverkan på skolsystemet är negativ. Av denna femtedel anser 59 procent att likvärdigheten i skolan skulle förbättras med ett ökat statligt ansvarstagande och 78 procent av dem anser att staten bör stå för finansieringen av skolan. 41 procent säger att skolsystemet endast bör bestå av statliga skolor.

När det gäller de politiska sympatierna går det att iaktta en viss skillnad mellan blocken. 74 procent av moderaterna, 76 procent av folk-

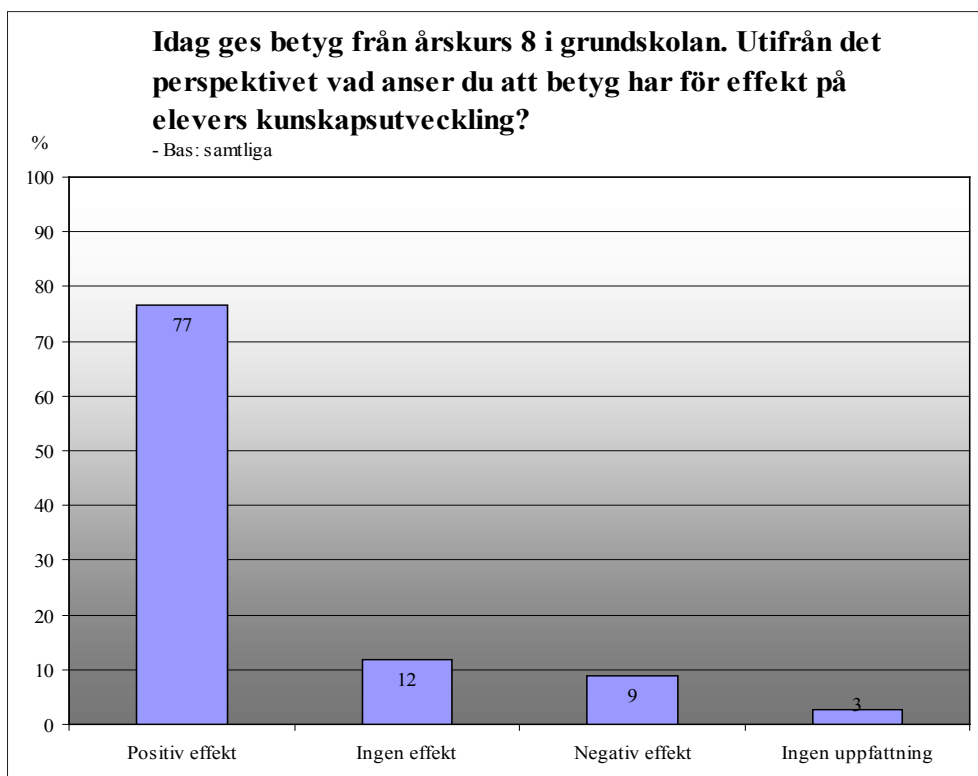
partisterna, 65 procent av centerpartisterna och 82 procent av kristdemokraterna har svarat att de anser att friskolor har en positiv inverkan på det svenska skolsystemet. Å andra sidan har 36 procent av vänsterpartisterna, 47 procent av socialdemokraterna och 54 procent av miljöpartisterna svarat detsamma. Vänsterblocket intar sammantaget en mer kritisk hållning till friskolornas inverkan på skolsystemet.

En majoritet, 54 procent, av de tillfrågade anser att en eventuell vinst ska återinvesteras i skolverksamheten. 29 procent tycker att friskolorna ska betala tillbaka de pengar som blir över (vinsten) till den som finansierar skolan, det vill säga kommunen. Det alternativet kan tolkas som att vinst ej bör finnas i de privata skolorna. Relativt få, 13 procent, tycker att dagens system där ägarna själva disponerar skolans vinst är bra.

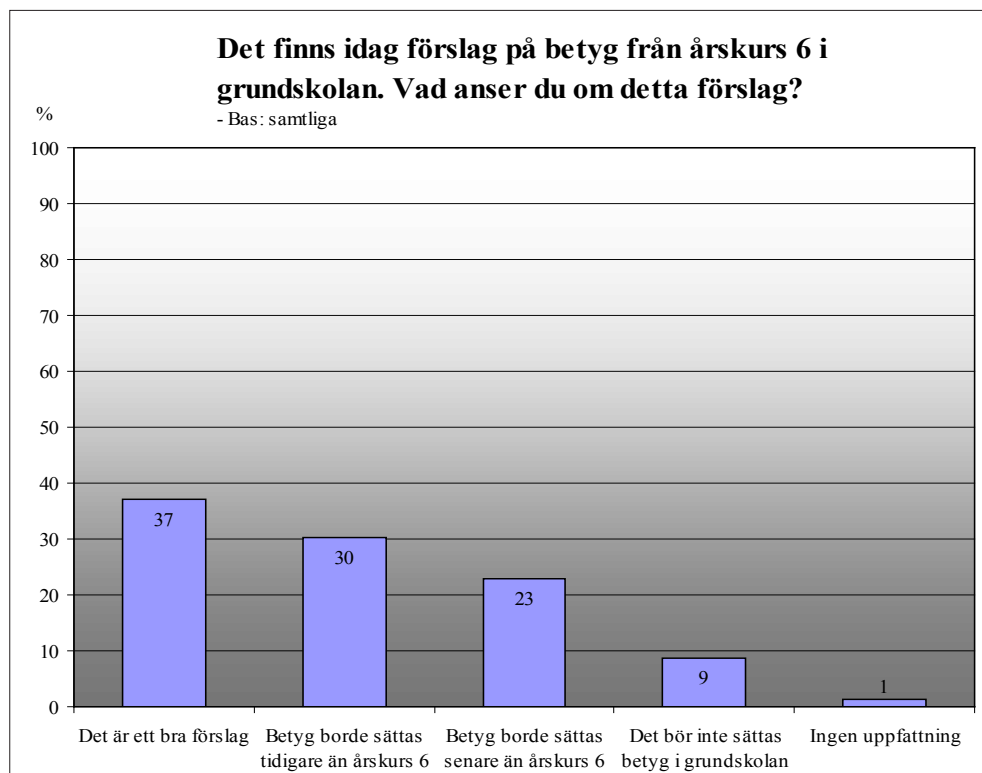
Förhållandevis små skillnader finns mellan de olika politiska sympatisörerna. De som är mest positiva till att vinst disponeras av ägarna till friskolan är kristdemokraterna (33 procent) och moderaterna (22 procent). När det gäller svarsalternativet att eventuell vinst ska återinvesteras i skolan ligger samtliga sympatisörandelar mellan kristdemokraternas 43 procent och centerpartiets 58 procent. Det parti som utmärker sig genom att störst andel sympatisörer vill att vinst ska betalas tillbaka till kommunen är vänsterpartiet (42 procent).

Väljarnas åsikter om betyg och nationella prov

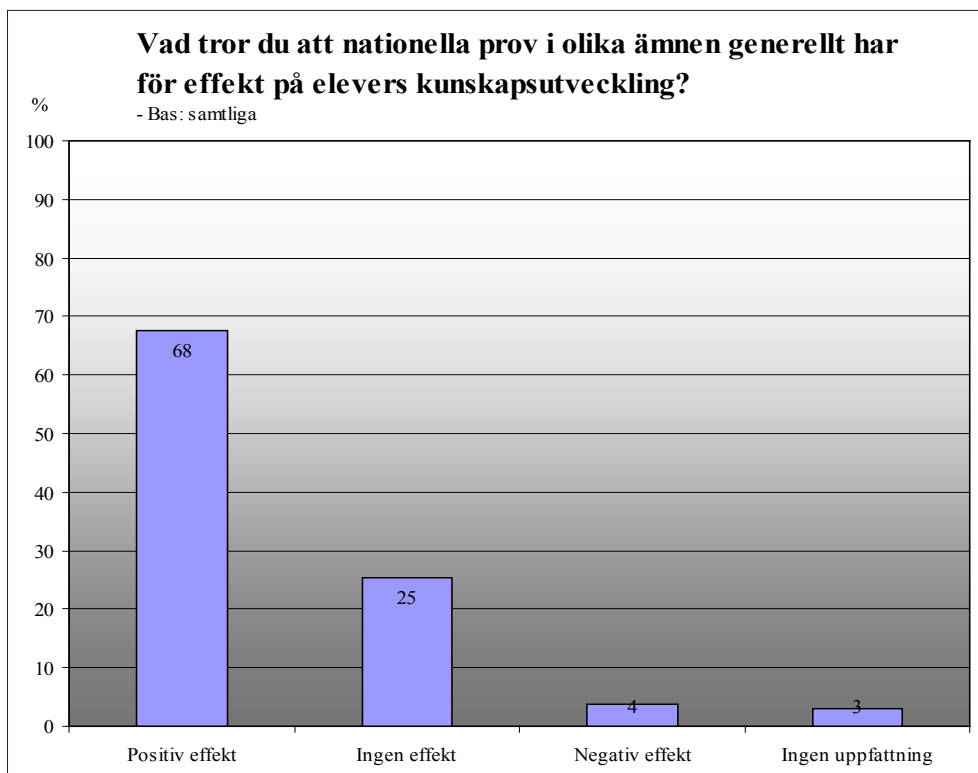
Många undersökningar har tidigare visat att det bland allmänheten finns ett starkt stöd för betyg i skolan. I denna telefonundersökning svarar nästan åtta av tio att betyg har en positiv effekt på elevernas kunskapsutveckling. Knappt en av tio anser att betyg har en negativ effekt på kunskapsutvecklingen.

Bland samtliga partisympatisörer finns en majoritet som anser att betyg har en positiv effekt. För vänsterpartiets del anser 56 procent av sympatisörerna detta. Motsvarande siffra för miljöpartiet är 67 procent, Socialdemokraterna (74), Moderaterna (87), Kristdemokraterna (70), Folkpartiet (81) och Centerpartiet (74). De två partier där sympatisörerna i störst utsträckning anser att betyg har en negativ effekt på kunskapsutvecklingen är Miljöpartiet (18) och Vänsterpartiet (18).

Detta förslag, som i skrivande stund ännu inte formulerats i någon proposition från regeringen, får stöd i väljarkåren då 67 procent av de tillfrågade vill ha tidigare betyg än i dag. 23 procent anser att betygen bör komma senare än i årskurs 6.

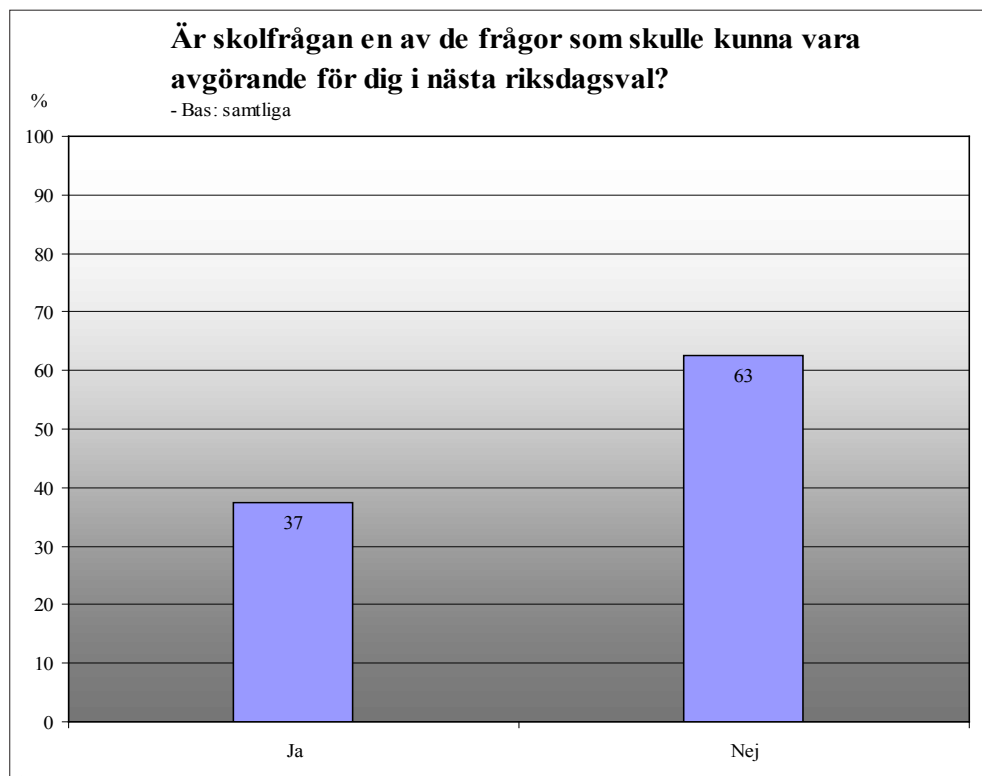
Bland samtliga partisympatisörer, utom för Vänsterpartiet (43 procent), finns en majoritet för förslaget eller för ännu tidigare betyg. Moderaterna (80) och Folkpartiet (82) har de mest betygspositiva sympatisörerna. Motsvarande siffra för Socialdemokraterna är 59 procent. 21 procent av Miljöpartiets sympatisörer och 18 procent av Vänsterpartiets anser inte att betyg ska sättas i grundskolan, vilket gör dessa partier till de som är mest negativa till betyg, relativt sett.

Precis som för betyg finns det en majoritet i väljarledet som anser att nationella prov har en positiv effekt på elevernas kunskapsutveckling. Majoriteten är dessutom mycket tydlig för samtliga riksdagspartier; Socialdemokraterna (67), Vänsterpartiet (62), Miljöpartiet (66), Moderaterna (72), Folkpartiet (71), Kristdemokraterna (69) och Centerpartiet (65). Cirka var fjärde partisympatisör, oavsett parti, anser inte att nationella prov har någon effekt på elevernas kunskapsutveckling. Få tror att effekten är negativ, som mest 8 procent (Vänsterpartiet).

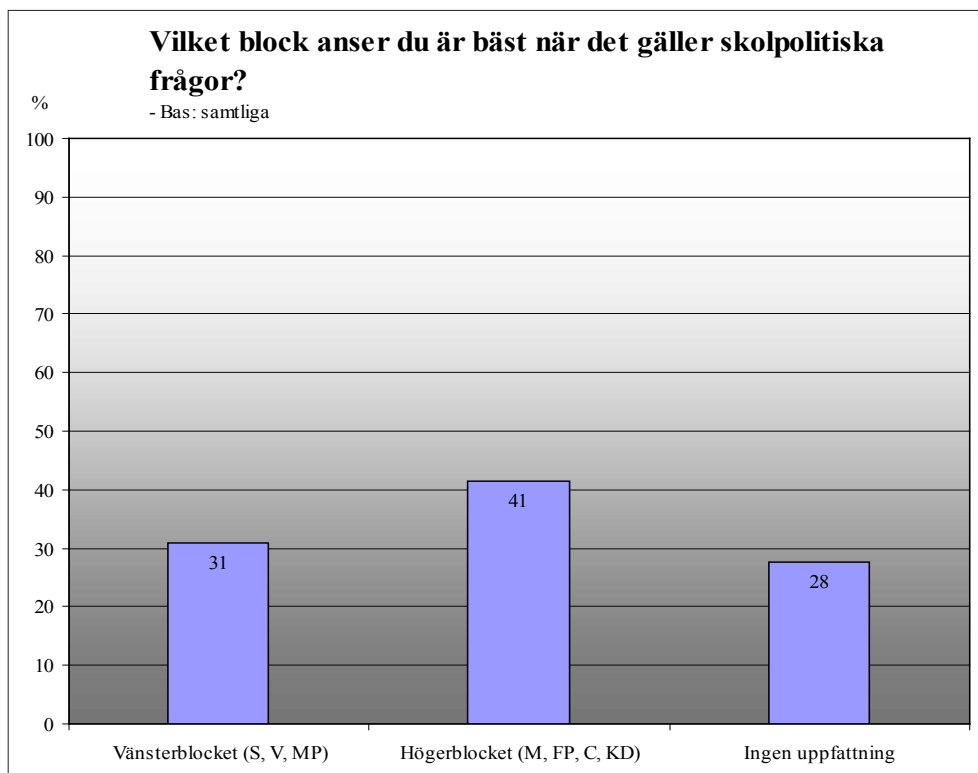
Skolan - en avgörande fråga i valet 2010

I valet 2006 spelade skolfrågorna stor roll i debatten. Den borgerliga Alliansen lyckades profilera sig medan den socialdemokratiska valanalysen i efterhand konstaterade att skolfrågorna var en bidragande orsak till att det blev ett regeringsskifte. Vallokalsundersökningen 2006⁴ visade också att skolan var ett av de viktigaste politikområdena när väljarna fattade beslut om vilket parti de skulle lägga sin röst på. Följaktligen är det intressant att se hur väljarkåren mitt i en mandatperiod uppfattar de utbildningspolitiska frågeställningarna.

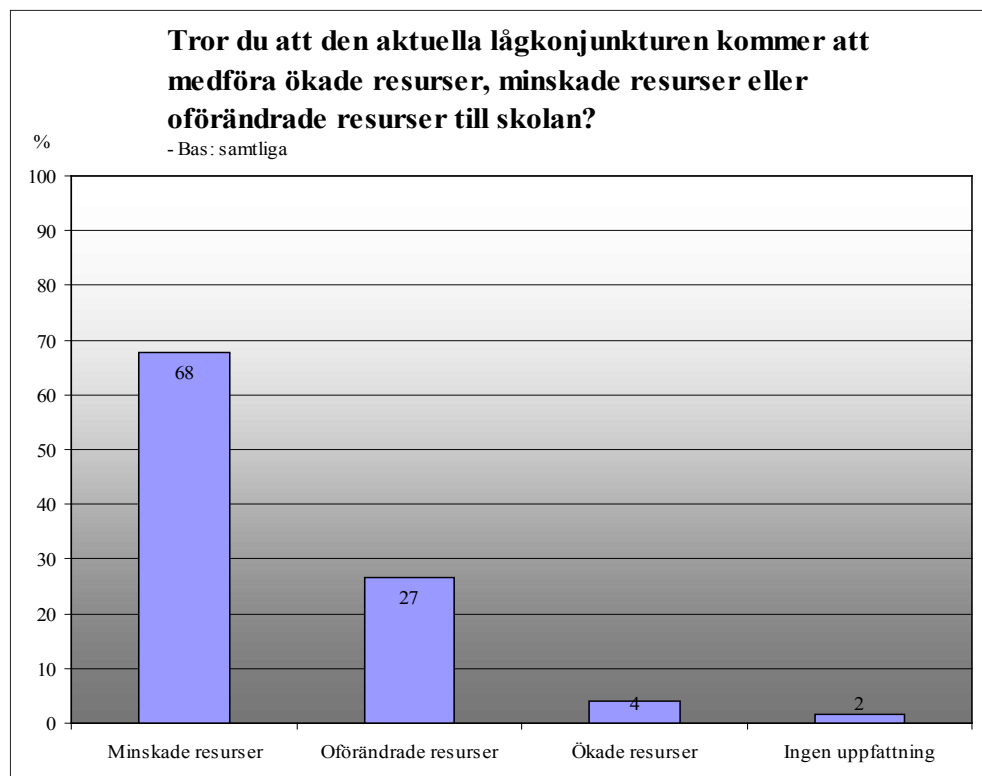
Diagrammet ovan visar att fyra väljare av tio anser att skolfrågan skulle kunna avgöra vilket politiskt parti de kommer att lägga sin röst på i riksdagsvalet 2010. Till skillnad från övriga diagram finns i detta svar en relativt stor könsskillnad. 45 procent av kvinnorna svarade att skolfrågan är en av de avgörande frågorna inför valet 2010, till skillnad från 29 procent av männen. Skillnader grundade på partihemvist är relativt små. De pendlar mellan Moderaternas 34 procent och Folkpartiets och Kristdemokraternas vardera 44 procent.

4) Göteborgs universitet och Sveriges Television, Vallokalsundersökningen 2006 Valu 2006

Relevansen av denna frågeställning beskärs något av att så stor andel som 28 procent inte kunde eller ville ta ställning. Ytterligare ett problem är att högerblocket i stort har en gemensam skolpolitik som väljarna kan ta ställning till, medan vänsterblocket i skrivande stund är splittrat i flera skolpolitiska frågor.

Fyra av tio svarade dock att högerblocket stod för den bästa skolpolitiken, medan tre av tio svarade att vänsterblocket är bäst när det gäller skolpolitiska frågor. Kristdemokraternas (14) och Miljöpartiets (16) väljare är de som enligt frågeställningen är mest benägna att sympatisera med motståndarblockets skolpolitik.

De senaste månaderna har Sveriges Kommuner och Landsting (SKL) varnat för konsekvenser för resurserna till välfärden som en följd av lågkonjunkturen. Regeringen hade inte när dessa intervjuer genomfördes givit besked om eventuella extra statliga resurser till den offentliga sektorn.

Nästan 70 procent av de tillfrågade tror att resurserna till skolan kommer att minska som en konsekvens av lågkonjunkturen. Notera att frågan inte behandlar andra aspekter på resurserna till skolan, som till exempel variationer i elevunderlag och så vidare.

Vänsterpartisterna (78) är de som i störst utsträckning tror på minskade resurser till skolan. På andra sidan skalan återfinns Moderaterna (56). De moderata väljarna är de som i störst utsträckning i stället tror på oförändrade resurser.

Hur ser de typiska väljarna ut för olika partier

De socialdemokratiska väljarna och skolan

De socialdemokratiska sympatisörerna tror inte, precis som andra partisympatisörer, att eleverna i Sverige får en nationellt likvärdig utbildning. De är starkt övertygade om att staten är den aktör som bör stå för skolans finansiering och över hälften av dem anser också att statens ansvar för skolan generellt bör öka. Staten ska alltså stå för skolans förutsättningar, men hur själva skolsystemet ska se ut har de socialdemokratiska väljarna delade åsikter kring.

Cirka var tredje sympatisörer tycker att dagens system, med kommunala skolor tillsammans med friskolor som alternativ, är bra. 44 procent av s-väljarna vill i stället se en statlig skola, antingen renodlat statlig eller kombinerat med friskolor som alternativ. De har generellt sett en kliven inställning till friskolor, även om hälften tror att de har en positiv inverkan på skolsystemet. Det som kanske grusar de socialdemokratiska sympatisörernas syn på friskolor är den eventuella vinsten, som ägarna idag får disponera hur de vill. Åsikten att vinst borde återinvesteras i skolan eller betalas tillbaka till kommunen, som finansierar friskolepengen, är överväldigande. Här skiljer sig inte socialdemokraternas väljare åt från andra väljare.

När det gäller synen på betyg som instrument är den starkt positiv. Betygen har en positiv effekt på kunskapsutvecklingen, anser tre av fyra tillfrågade socialdemokratiska väljare. Hälften anser att betyg ska sättas från årskurs 6 eller tidigare, var fjärde tycker att betyg ska sättas senare än årskurs 6. Likaså är stödet för nationella prov starkt, endast 5 procent av s-väljarna anser att nationella prov har en negativ effekt på elevernas kunskapsutveckling.

De miljöpartistiska väljarna och skolan

De miljöpartistiska sympatisörerna är de som i störst utsträckning (93 procent) inte tror att elever får en nationellt likvärdig utbildning i skolan. Detta innebär inte per definition att de tycker att detta är negativt, det har vi ju inte frågat dem om. Däremot ligger det nära till hands att dra den slutsatsen, då över hälften anser att likvärdigheten skulle *förbättras* med ökat statligt ansvarstagande och att hela 83 procent anser att staten borde finansiera skolan. Det är också den högsta procentsiffran om man jämför med väljarna till de övriga sex riksdagspartierna. Mycket tyder alltså på att de miljöpartistiska väljarna vill ha en likvärdig skola och att de anser att staten har en viktig roll i att garantera detta.

Frågan om skolsystem är mer splittrande. Mp-väljarna kan tänka sig allt ifrån ett renodlat system med statliga skolor till kommunala skolor med friskolor som alternativ. En knapp majoritet anser att friskolor har en positiv inverkan på det svenska skolsystemet, men mer än var fjärde anser att friskolor har en negativ inverkan. Även här finns en något splittrad bild. Nästan samtliga miljöpartistiska sympatisörer anser att vinst från friskolor antingen ska återinvesteras i skolan eller betalas tillbaka till kommunen.

Stödet för betyg är starkt bland mp-väljarna, då nästan 70 procent anser att betyg har en positiv effekt på elevernas kunskapsutveckling. De är mer kluvna till när betyg borde sättas även om en majoritet anser att betyg borde ges från årskurs 6 eller tidigare. Var femte miljöpartistisk sympatisör vill dock inte att betyg ska sättas i grundskolan. Precis som för betygen anser en stark majoritet att nationella prov har en positiv effekt för elevernas kunskapsutveckling.

De vänsterpartistiska väljarna och skolan

De vänsterpartistiska väljarna har en stark tilltro till staten när det gäller att garantera förutsättningarna för skolan. Övertygelsen om att eleverna inte får en nationellt likvärdig utbildning verkar leda till att de är starka förespråkare för att staten ska finansiera skolan och att likvärdigheten skulle förbättras med ett ökat statligt ansvarstagande. Nästan hälften av sympatisörerna vill ha någon form av statlig skola, antingen renodlat statlig eller med friskolor som alternativ. Över hälften av de vänsterpartistiska väljarna vill ha ett skolsystem där friskolor utgör ett inslag, vilket gör det svårt att klassificera dem som negativt inställda till friskolor. Mer än var tredje v-väljare svarar också att friskolor har en positiv inverkan på det svenska skolsystemet, medan något fler, 39 procent, svarar att friskolor har en negativ inverkan. Vinst som eventuellt genereras i friskolorna ska antingen betalas tillbaka till kommunen eller återinvesteras i skolan.

En majoritet av sympatisörerna anser att betyg har en positiv effekt på elevernas kunskapsutveckling. Var femte sympatisör anser att effekten är negativ och tycker inte att betyg ska sättas i grundskolan. En klar majoritet, 62 procent, anser att nationella prov har en positiv effekt på elevernas kunskapsutveckling, men var fjärde v-väljare tror inte att de har någon inverkan alls.

De moderata väljarna och skolan

De moderata partisympatisörerna tror, precis som andra väljare, att eleverna i den svenska skolan inte får en nationellt likvärdig utbildning. Tre av fyra moderata väljare anser att staten borde finansiera skolan, när de övriga alternativen är kommunen eller finansiering på annat sätt. Hälften vill att det statliga inflytandet över skolan ska öka för att förbättra

likvärdigheten. Var tredje sympatisör vill ha ett skolsystem bestående av statliga skolor med friskolor som alternativ, nästan hälften av m-väljarna vill behålla dagens system med kommunala skolor och friskolor som alternativ.

Tre fjärdedelar av de moderata sympatisörerna anser att friskolor inverkar positivt på det svenska skolsystemet. En lika stor andel tycker att den vinst som eventuellt skapas i friskoleföretagen ska återinvesteras i skolan eller betalas tillbaka till kommunen. Nästan var fjärde sympatisör tycker att vinsten ska betalas tillbaka till kommunen.

Nästan 90 procent av de moderata väljarna anser att betyg har en positiv effekt på elevernas kunskapsutveckling. Den positiva synen på betyg avspeglar sig även i att 80 procent vill att betyg ska ges från årskurs 6 eller tidigare. En stark majoritet ser även positivt på de nationella proven och deras inverkan på kunskapsutvecklingen.

De folkpartistiska väljarna och skolan

Tilltron till en nationellt likvärdig skola är mycket svag, 92 procent tror inte att eleverna får en likvärdig utbildning i dagläget. Då är tilltron till staten som aktör på skolans område desto starkare. Varannan folkpartistisk väljare vill ha en statlig skola, antingen renodlat eller tillsammans med friskolor som alternativ. 72 procent anser att staten ska ha det finansiella ansvaret för skolan och en stark majoritet anser även att ett ökat statligt ansvarstagande generellt skulle förbättra likvärdigheten i den utbildning som ges. Tre fjärdedelar av sympatisörerna tycker att friskolor har en positiv inverkan på skolsystemet. En lika stor andel anser att vinstpengar från friskolorna antingen ska återinvesteras i skolan eller gå tillbaka till kommunen.

En stor majoritet, 81 procent, anser att betyg har en positiv effekt på elevernas kunskapsutveckling. Lika många vill ha betyg från årskurs 6 eller tidigare. 70 procent av de folkpartistiska väljarna anser att nationella prov har en positiv effekt på elevernas kunskapsutveckling.

De centerpartistiska väljarna och skolan

Trots att det stora flertalet centerpartistiska väljare, 85 procent, inte tror att eleverna får en likvärdig utbildning i skolan, utmärker sig dessa sympatisörer genom att 14 procent faktiskt tror att eleverna får en nationellt likvärdig utbildning. Likaså tror knappt hälften av centerväljarna att likvärdigheten skulle förbättras med ett större statligt ansvarstagande för skolan. Däremot anser en stor majoritet, över 70 procent, att staten är den aktör som borde finansiera skolan. Nästan fyra av tio centerväljare vill ha någon form av statligt skolsystem, över hälften någon form av kommunalt skolsystem.

Fler än tre av fem c-väljare anser att friskolor inverkar positivt på det svenska skolsystemet. En av fem anser däremot att friskolorna inverkar

negativt. 86 procent tycker att vinst i friskolesektorn ska återinvesteras i skolan eller gå tillbaka till kommunen, som finansierar friskolepengen.

Synen på betyg som ett sätt att gynna kunskapsutvecklingen tycks överväldigat, tre av fyra centerväljare anser detta. 63 procent anser vidare att betyg bör sättas i årskurs 6 eller tidigare. 65 procent tycker att nationella prov har en positiv effekt på kunskapsutvecklingen.

De kristdemokratiska väljarna och skolan

Också de kristdemokratiska väljarna är övertygade om att eleverna inte får en nationellt likvärdig utbildning i skolan. Varannan sympatisör tror att likvärdigheten i skolan skulle förbättras med ett ökat statligt ansvarstagande. 65 procent av kd-väljarna anser att staten borde finansiera skolan, vilket är den lägsta procentandelen om man jämför med övriga väljarkåren. Fyra av tio kristdemokratiska sympatisörer anser att någon form av statligt skolsystem vore bäst för Sverige, medan strax över hälften anser att dagens system med kommunala skolor och friskolor som alternativ är det bästa.

82 procent av kristdemokraternas väljare anser att friskolor har en positiv inverkan på det svenska skolsystemet. Sympatisörerna utmärker sig dock genom att var tredje tycker att den vinst som en friskola eventuellt presterar ska disponeras fritt av ägarna, alltså såsom systemet ser ut idag. Det är den högsta andelen jämfört med andra partipolitiska sympatisörer. Majoriteten tycker dock att vinsten antingen ska återinvesteras i skolan eller betalas tillbaka till kommunen.

Precis som bland övriga väljare tycker en stor majoritet, 70 procent, att betyg har en positiv effekt på elevernas kunskapsutveckling. Detsamma gäller synen på nationella prov. En lika stor andel tycker också att betyg borde sättas från årskurs 6 eller tidigare.

Om Lärarnas Riksförbund

Lärarnas Riksförbund är ett renodlat yrkesförbund för lärare och studie- och yrkesvägledare. Vi ansluter inte obehöriga eller skolledare/rektorer, vilket ger oss en unik förmåga att företräda de professionella lärarnas sak och intressen.

Med våra 80 000 medlemmar är vi ett av de största förbunden inom Saco. Vi är rikstäckande med över 300 kommunföreningar, 27 distrikt och ett centralt kansli i Stockholm. För dig som fortfarande studerar till lärare eller studie- och yrkesvägledare har vi en studerandeförening som finns representerad på alla studieorter.

Lärarnas Riksförbund

Sveavägen 50, Box 3529, 103 69 Stockholm

Växel: 08-613 27 00, fax: 08-21 91 36

E-post: lr@lr.se, hemsida: www.lr.se

Om Exquiro

Exquiro Market Research bildades 1998. Vi erbjuder ett brett spektrum av statistiska tjänster, bland annat olika typer av marknads- och opinionsundersökningar, kurser samt renodlade statistiska tjänster.

Vi genomför såväl kvalitativa som kvantitativa marknadsundersökningar, där vi hjälper företag från framtagandet av frågeställningar och konstruktion av enkät till slutlig analys och rapportskrivning.

Vi vill tacka vår kontaktperson på Lärarnas Riksförbund, Olof Lundborg, för ett givande samarbete.

Ni är välkomna att kontakta oss om ni har några frågor eller synpunkter gällande vårt arbete.

Patrik Olczak / Bruno Boric

Exquiro Market Research

Bildhuggarvägen 33, 121 44 Johanneshov

Telefon: 08-659 05 00, fax: 08-659 05 45

E-post: info@exquiro.se, hemsida: www.exquiro.se

Bilaga 1. Resultat - partisympatier

		Partisympati						
		C	FP	Kd	MP	M	S	V
		%	%	%	%	%	%	%
F1) Tror du att alla elever i Sverige får en likvärdig utbildning?	Ja	14	8	9	7	9	9	8
	Nej	85	92	88	93	89	89	92
	Ingen uppfattning	1	0	3	0	1	2	0
F2) Hur tror du att likvärdigheten i skolan skulle påverkas med ett ökat statligt ansvarstagande?	Förbättras	46	62	50	56	49	56	59
	Vara oförändrad	33	24	34	26	36	26	29
	Försämras	8	6	4	2	8	8	4
	Ingen uppfattning	13	8	12	16	7	11	9
F3) Vilket av följande skolsystem tror du skulle vara bäst för Sverige?	Endast en statlig skola	14	8	6	19	8	21	24
	En statlig skola med friskolor som alternativ	24	42	34	33	34	23	24
	Endast en kommunal skola	12	9	3	10	8	16	14
	En kommunal skola med friskolor som alternativ	46	36	55	29	45	35	29
	Endast friskolor	0	0	0	4	2	1	3
	Ingen uppfattning	5	4	2	5	3	4	7
F4) På vilket sätt anser du att skolan bör finansieras?	Staten borde finansiera skolan	72	72	65	83	74	76	74
	Kommunen borde finansiera skolan	31	29	35	20	28	30	31
	Skolan borde finansieras på något annat sätt	1	2	0	1	3	0	1
	Ingen uppfattning	7	4	6	2	4	3	3
F5) Vilken inverkan anser du att friskolor har på det svenska skolsystemet som helhet?	Positiv inverkan	65	76	82	54	74	47	36
	Ingen inverkan	10	9	14	14	11	17	18
	Negativ inverkan	19	12	3	27	12	28	39
	Ingen uppfattning	7	4	4	7	4	8	10
F6) Vad anser du om friskolors eventuella vinst?	Agarna till skolan ska själva bestämma hur vinsten ska disponeras	12	21	33	6	22	6	6
	Vinst ska återinvesteras i skolan	58	55	43	56	53	53	47
	Vinst i friskolor borde betalas tillbaka till kommunen som idag står för friskolepengen	28	22	20	37	23	36	42
	Ingen uppfattning	2	1	3	1	2	5	4

F7) Idag ges betyg från årskurs 8 i grundskolan. Utifrån det perspektivet vad anser du att betyg har för effekt på elevers kunskapsutveckling?	Positiv inverkan	74	81	70	67	87	74	56
	Ingen inverkan	17	7	16	13	8	13	22
	Negativ inverkan	8	9	14	18	5	10	18
	Ingen uppfattning	1	3	0	3	1	3	3
F8) Det finns idag förslag på betyg från årskurs 6 i grundskolan. Vad anser du om detta förslag?	Det är ett bra förslag	29	47	47	37	41	35	29
	Betyg borde sättas tidigare än årskurs 6	34	35	25	15	39	24	14
	Betyg borde sättas senare än årskurs 6	25	15	22	27	15	28	38
	Det bör inte sättas betyg i grundskolan	8	4	4	21	4	12	18
	Ingen uppfattning	5	0	1	1	1	1	1
F9) Vad tror du att nationella prov i olika ämnen generellt har för effekt på elevers kunskapsutveckling?	Positiv inverkan	65	71	69	66	72	67	62
	Ingen inverkan	26	26	26	26	23	26	25
	Negativ inverkan	4	0	3	3	3	5	8
	Ingen uppfattning	5	3	2	5	2	2	5
		Partisynpati						
		C	FP	Kd	MP	M	S	V
		%	%	%	%	%	%	%
F10) Tror du att den aktuella lågkonjunkturen kommer att medföra ökade resurser, minskade resurser eller oförändrade resurser till skolan?	Minskade resurser	75	65	66	68	59	73	78
	Oförändrade resurser	22	28	25	29	35	23	17
	Ökade resurser	1	5	7	3	4	4	4
	Ingen uppfattning	2	2	1	0	1	1	1
F11) Vilket block anser du är bäst när det gäller skolpolitiska frågor	Vänsterblocket (S, V, MP)	11	10	14	52	4	63	75
	Högerblocket (M, FP, C, KD)	66	74	79	16	82	13	8
	Ingen uppfattning	23	16	7	32	13	23	17
F12) Är skolfrågan en av de frågor som skulle kunna vara avgörande för dig i nästa riksdagsval?	Ja	39	44	44	39	34	42	37
	Nej	61	56	56	61	66	58	63

Bilaga 2. Frågeformulär

RESURSER

- 1) **Tror du att alla elever i Sverige får en likvärdig utbildning, dvs. att utbildningen håller en lika hög kvalitet oavsett vilken skola de går på eller i vilken kommun de bor?**

Ja
Nej
Ingen uppfattning

- 2) **Idag har kommunerna det ekonomiska ansvaret för skolan, medan staten främst styr genom att sätta upp mål och stifta lagar om skolverksamheten. Kommunen har därmed ansvar för skolans verksamhet.**

Tror du att likvärdigheten i skolan skulle förbättras, försämrats eller vara oförändrad med ett ökat statligt ansvarstagande för de skolor som idag är kommunala?

Definition ökat ansvarstagande = detta gäller allmänt sett, inte enbart finansieringen av skolan (ej friskolor)

Förbättras
Vara oförändrad
Försämrats
Ingen uppfattning

- 3) **Vilket av följande fem skolsystem tror du skulle vara bäst för Sverige?**

*Intervjuaren läser upp svarsalternativen.
Information: svarsalternativsgrupperna 1-2 resp. 3-4 roteras.*

Endast en statlig skola
En statlig skola med friskolor som alternativ
Endast en kommunal skola
En kommunal skola med friskolor som alternativ
Endast friskolor
Ingen uppfattning

- 4) **På vilket sätt anser du att skolan bör finansieras?**

Intervjuaren läser upp svarsalternativen.
Staten borde finansiera skolan
Kommunen borde finansiera skolan
Skolan borde finansieras på något annat sätt
Ingen uppfattning

FRISKOLOR

- 5) **Anser du att friskolor har en positiv inverkan, negativ inverkan eller ingen inverkan alls på det svenska skolsystemet som helhet?**

Positiv inverkan
Ingen inverkan
Negativ inverkan
Ingen uppfattning

- 6) **Vad anser du om friskolors eventuella vinst?**

Intervjuaren läser upp svarsalternativen

Ägarna till skolan ska själva bestämma hur vinsten ska disponeras

Vinst ska återinvesteras i skolan

Vinst i friskolor borde betalas tillbaka till kommunen som idag står för friskolepengen

Ingen uppfattning

BETYG OCH BEDÖMNING

- 7) **Idag ges betyg från årskurs 8 i grundskolan. Utifrån det perspektivet anser du att betyg har en positiv effekt, negativ effekt eller ingen effekt alls på elevers kunskapsutveckling?**

Positiv effekt
Ingen effekt
Negativ effekt
Ingen uppfattning

- 8) **Det finns idag förslag på betyg från årskurs 6 i grundskolan. Vad anser du om detta förslag?**

Intervjuaren läser upp svarsalternativen.

Det är ett bra förslag

Betyg borde sättas tidigare än årskurs 6

Betyg borde sättas senare än årskurs 6

Det bör inte sättas betyg i grundskolan

Ingen uppfattning

- 9) Tror du att nationella prov i olika ämnen generellt har en positiv effekt, negativ effekt eller ingen effekt alls på elevers kunskapsutveckling?

Positiv effekt
Ingen effekt
Negativ effekt
Ingen uppfattning

SKOLAN OCH POLITIKEN

- 10) Tror du att den aktuella lågkonjunkturen kommer att medföra ökade resurser, minskade resurser eller oförändrade resurser till skolan?

Minskade
Oförändrade
Ökade
Ingen uppfattning

- 11) I stora drag kan man säga att det finns två block inom svensk politik, ett vänsterblock bestående av de tre oppositionspartierna och ett högerblock bestående av de fyra borgerliga allianspartierna. Vilket block anser du är bäst när det gäller skolpolitiska frågor?

Vänsterblocket (S, V, MP)
Högerblocket (M, FP, C, KD)
Ingen uppfattning

- 12) Är skolfrågan en av de frågor som skulle kunna vara avgörande för dig i nästa riksdagsval?

Ja
Nej

BAKGRUNDSFRÅGOR

- 13) Hur gammal är du?

- 14) Vilken utbildning har du? Grundskola, gymnasieskola, mindre än två år på universitet/högskola eller två år eller mer på universitet/högskola?

Grundskola
Gymnasium
Mindre än två år på universitet/högskola
Två år eller mer på universitet/högskola
Vill inte uppge

- 15) Har du barn i skolåldern, dvs. som går i förskolan, grundskolan eller på gymnasiet?

Ja
Nej – Gå till fråga 17
Vill inte uppge – Gå till fråga 17

- 16) Går ditt/dina barn i förskolan, grundskolan eller på gymnasiet?

Flera svarsalternativ kan markeras
Förskola/förskoleklass
Grundskolan
Gymnasieskolan
Vill inte uppge

- 17) Vilket parti skulle du rösta på om det var val idag?

Centerpartiet
Feministiskt Initiativ
Folkpartiet
Junilistan
Kristdemokraterna
Miljöpartiet
Moderaterna
Socialdemokraterna
Sverigedemokraterna
Vänsterpartiet
Annat parti
Skulle rösta blankt
Vet ej
Vill inte uppge

- 18) Markera kön:

Kvinna
Man

Lärarnas Riksförbund är det enda förbundet i Sverige som organiserar enbart behöriga lärare, studie- och yrkesvägledare. Med våra 80 000 medlemmar är vi ett av de största förbunden inom Saco.

LÄRARNAS
RIKSFÖRBUND

www.lr.se